TEMAT:

OSTATNIE DNI GRUDNIA 1918 W POZNANIU - POWSTANIE WIELKOPOLSKIE 1918/1919

CELE LEKCJI

Uczeń:

- wskazuje datę wybuchu powstania wielkopolskiego (27 grudnia 1918 r.) i umieszcza ją w czasie i przestrzeni (mapa i oś czasu),
- rozróżnia postawy i poglądy ludności polskiej i niemieckiej w dniach wybuchu powstania,
- poznaje tło historyczne wydarzeń (koniec I wojny światowej – przegrana państw centralnych i rewolucja w Niemczech),
- dostrzega znaczenie poznańskiej pracy organicznej do kształtowania postaw Polaków i Niemców wobec walk powstańczych,
- przedstawia okoliczności wybuchu powstania wielkopolskiego
- zna najważniejsze postaci związane z wybuchem powstania: Ignacy Jan Paderewski, Stanisław Taczak, Meczysław Paluch, Franciszek Ratajczak.

METODY PRACY:

- **metoda aktywizująca** – praca w grupach tematycznych
- min drama, wywiad
- praca z tekstem
- praca z mapą
- praca z ilustracjami

FORMY PRACY:

- indywidualna
- zbiorowa

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- informacje o powstaniu wielkopolskim znajdujące się na stronie **www.27grudnia.pl**,
- informacje dostarczone przez nauczyciela
- mapa
- ilustracje
- karta pracy
- podręcznik

I FAZA WPROWADZAJĄCA

1. Nauczyciel w ramach rekapitulacji wtórnej przypomina zagadnienia poruszane na ostatnich lekcjach. Zadaje uczniom pytania:
a) Kiedy i pod jaki zaborem znalazła się Wielkopolska?
b) Czym była germanizacja i jakie były jej przejawy?
c) Jakie były przykłady walki Polków z germanizacją?

2. Nauczyciel prosi o przyjrzenie się mapie przedstawiającej odradzanie się państwa polskiego, na której Wielkopolska nie jest w granicach odradzanej ojczyzny.
Zadaje dodatkowe pytania:
- dlaczego Wielkopolski nie ma w granicach odradzającego się państwa polskiego?
- czy Polacy tu mieszkający godzili się z tą sytuacją?,

a następnie w nawiązaniu do wypowiedzi uczniowskich i mapy zapisuje temat lekcji na tablicy.

W dalszej kolejności:
- wyjaśnia cele lekcji,
- systematyzuje dotychczasowe informacje tła historycznego przypomniane przez uczniów i przedstawione przez nauczyciela.

II FAZA REALIZACYJNA

Nauczyciel przy pomocy pogadanki:
- przedstawia strukturę narodowościową i wyznaniową Wielkopolski ze szczególnym uwzględnieniem Poznania,
- zachęca uczniów do zapoznania się z nastrojami i sytuacją panującą wśród ludności stolicy Wielkopolski (Polaków i Niemców), w tym celu bliżej przedstawia nastroje panujące w Poznaniu,
- wyjaśnia okoliczności wybuchu powstania wielkopolskiego, akcentując przybycie do Poznania Ignacego J. Paderewskiego, datę 27 grudnia 1918, śmierć Franciszka Ratajczaka. Wskazuje na planie Poznania ważne miejsca związane z wybuchem powstania, dodatkowo wzmacniając informację ilustracjami.

W dalszej części dzieli klasę na grupy. Każda grupa otrzymuje za zadanie zapoznanie się z krótkim tekstem, a następnie wykonanie zadania z karty pracy:
I grupa - „Niemcy - wielkopolanie" osoby od dawna zamieszkujące Wielkopolskę, związani od pokoleń z tym terenem, prowadzący swoje zakłady, warsztaty rzemieślnicze gospodarstwa rolne. Nieżywiący wrogości wobec Polaków,
II grupa - niemieccy żołnierze odbywający służbę wojskową w poznańskich garnizonach, uczestnicy I wojny światowej, często pochodzący odległych stron Rzeszy,
III grupa - działacze **Hakaty**, nowi osadnicy, gospodarze, którzy otrzymali swe ziemie od komisji kolonizacyjnej. Uważają się za silnych, „prawdziwych" Niemców,
IV grupa - przedstawiciele niemieckiej **administracji** – urzędnicy, nauczyciele skierowani do pracy w Prowincji Poznańskiej – traktowali to polecenie raczej jako zesłanie na „kresy" Rzeszy, które uważali za zacofane cywilizacyjnie i gospodarczo,
V grupa - osoby dojrzałe z doświadczeniem życiowym i politycznym, **członkowie NRL**, osoby znające się na dyplomacji i znające sytuację i realia międzynarodowe,
VI grupa - **alianci**, oficerowie brytyjscy towarzyszący **Ignacemu J. Paderewskiemu**, po raz pierwszy przebywający w Poznaniu i Wielkopolsce,
VII grupa - **skauci** – młodzież, która odbyła szkolenie paramilitarne, lecz z powodu młodego wieku nie została wcielona do armii,

VIII grupa - Młodzi ludzie, członkowie POW Zaboru Pruskiego, dezerterzy z armii pruskiej, osoby z przeszkoleniem wojskowym, członkowie Służby Straży i Bezpieczeństwa.
Uczniowie zorganizowani w grupy przystępują do wykonania zadania.
Prezentacja wyników pracy grup.
Przedstawiciele grup prezentują efekty swojej pracy. Nauczyciel ocenia zaangażowanie uczniów i prezentację zadania.

Uwaga nauczyciel prowadzący lekcje może dowolnie dobierać liczbę i wielkość grup. Może także modyfikować język, poziom trudności oraz polecenia dla uczniów.

III FAZA PODSUMOWUJĄCA

Nauczyciel prosi uczniów o zastanowienie się, dlaczego powstanie wielkopolskie zakończyło się sukcesem.
Swoje przemyślenia uczniowie wypowiadają lub nauczyciel zapisuje w punktach na tablicy. To pytanie może być także formą pisemnego zadania domowego do przedstawienia przez uczniów na następnej lekcji.
Na koniec lekcji uczniowie przy pomocy nauczyciela przypominają najważniejsze zagadnienia omawiane na lekcji.

Dla chętnych uczniów: można zadać zadanie poszukania śladów powstania wielkopolskiego w miejscu zamieszkania lub poszukania powstańców wśród swoich przodków.

MATERIAŁY DODATKOWE

Propozycja ćwiczenia dla grup. Nauczyciel dzieli klasę na grupy. Każda grupa otrzymuje zadanie do przedyskutowania i wykonania. **Czas na pracę w grupach ok. 10 - 15 min.**

KARTY PRACY – MATERIAŁY DODATKOWE

I GRUPA

„Niemcy - wielkopolanie" - osoby od dawna zamieszkujące Wielkopolskę, związani od pokoleń z tym terenem, prowadzący swoje zakłady, warsztaty rzemieślnicze, gospodarstwa rolne.

Wyobraź sobie, że jesteś Niemcem - wielkopolaninem od lat zamieszkującym te ziemie. Traktujesz je jako część swojego państwa niemieckiego. Przebywasz w Poznaniu. Opisz i uzasadnij swoje zachowanie i postawę w dniach 26 – 28 grudnia 1918 roku oraz swój stosunek do wydarzeń rozgrywających się w stolicy Wielkopolski.

Wybierzcie spośród siebie lidera, który pokieruje pracami grupy oraz sprawozdawcę – osobę, która przedstawi pozostałym grupom efekty waszej grupy.

Przygotowane przez was informacje przedstawcie w ciekawy sposób pozostałym grupom.

Czas na wykonanie zadania: 15 minut.
Powodzenia!

II GRUPA

Niemieccy żołnierze, w tym także narodowości polskiej, odbywający służbę wojskową w poznańskich garnizonach, uczestnicy I wojny światowej, często pochodzący odległych stron Rzeszy.

Wyobraź sobie, że jesteś żołnierzem odbywającym służbę w jednym z poznańskich garnizonów. Jesteś weteranem wojny, w której uczestniczysz niemal od jej początku. Opisz i uzasadnij swoje zachowanie i postawę w dniach 26 – 28 grudnia 1918 roku oraz swój stosunek do wydarzeń rozgrywających się w stolicy Wielkopolski

Wybierzcie spośród siebie lidera, który pokieruje pracami grupy oraz sprawozdawcę – osobę, która przedstawi pozostałym grupom efekty waszej grupy.

Przygotowane przez was informacje przedstawcie w ciekawy sposób pozostałym grupom.

Czas na wykonanie zadania: 15 minut.
Powodzenia!

III GRUPA

Działacze Hakaty, nowi osadnicy, gospodarze, którzy otrzymali swe ziemie od Komisji Kolonizacyjnej. Uważają się za silnych, „prawdziwych" Niemców.

Wyobraź sobie, że jesteś niemieckim gospodarzem – rolnikiem (potocznie zwanym Bałerem). Pochodzisz z Saksonii, a swoje gospodarstwo otrzymałeś od Komisji Kolonizacyjnej w 1905 roku. Przyjechałeś do Poznania w interesach. Opisz i uzasadnij swoje zachowanie i postawę w dniach 26 – 28 grudnia 1918 roku oraz swój stosunek do wydarzeń rozgrywających się w stolicy Wielkopolski.

Wybierzcie spośród siebie lidera, który pokieruje pracami grupy oraz sprawozdawcę – osobę, która przedstawi pozostałym grupom efekty waszej grupy.

Przygotowane przez was informacje przedstawcie w ciekawy sposób pozostałym grupom.

Czas na wykonanie zadania: 15 minut.
Powodzenia!

IV GRUPA

Przedstawiciele niemieckiej administracji – urzędnicy, nauczyciele skierowani do pracy w Prowincji Poznańskiej – traktowali to polecenie raczej jako zesłanie na „kresy" Rzeszy, które uważali za zacofane cywilizacyjnie i gospodarczo.

Wyobraź sobie, że jesteś niemieckim urzędnikiem lub nauczycielem. Pochodzisz z Monachium, zostałeś skierowany do pracy w Poznaniu. Nie traktujesz tego polecenia jako awans zawodowy i społeczny, raczej jako zesłanie. Nie znasz dobrze tej ziemi i zamieszkujących ją ludzi. Opisz i uzasadnij swoje zachowanie i postawę w dniach 26 – 28 grudnia 1918 roku oraz swój stosunek do wydarzeń rozgrywających się w stolicy Wielkopolski.

Wybierzcie spośród siebie lidera, który pokieruje pracami grupy oraz sprawozdawcę – osobę, która przedstawi pozostałym grupom efekty waszej grupy.

Przygotowane przez was informacje przedstawcie w ciekawy sposób pozostałym grupom.

Czas na wykonanie zadania: 15 minut.
Powodzenia!

V GRUPA

Osoby dojrzałe z doświadczeniem życiowym i politycznym, członkowie NRL, osoby znające się na dyplomacji i znające sytuację i realia międzynarodowe.

Wyobraź sobie, że jesteś polskim działaczem politycznym, znasz dobrze Niemców i państwo niemieckie. Od pokoleń związany jesteś z Wielkopolską, znasz realia międzynarodowej polityki. Jesteś posłem na Sejm Dzielnicowy i członkiem Naczelnej Rady Ludowej. Opisz i uzasadnij swoje zachowanie i postawę w dniach 26 – 28 grudnia 1918 roku oraz swój stosunek do wydarzeń rozgrywających się w stolicy Wielkopolski.

Wybierzcie spośród siebie lidera, który pokieruje pracami grupy oraz sprawozdawcę – osobę, która przedstawi pozostałym grupom efekty waszej grupy.

Przygotowane przez was informacje przedstawcie w ciekawy sposób pozostałym grupom.

Czas na wykonanie zadania: 15 minut.
Powodzenia!

VI GRUPA

Alianci, oficerowie brytyjscy towarzyszący Ignacemu J. Paderewskiemu, po raz pierwszy przebywający w Poznaniu i Wielkopolsce.

Wyobraź sobie, że jesteś brytyjskim oficerem – przedstawicielem wojsk i państwa, które wygrało w I wojnie światowej. Towarzyszysz Ignacemu Paderewskiemu w podróży z Gdańska do Warszawy. Opisz i uzasadnij swoje zachowanie i postawę w dniach 26 – 28 grudnia 1918 roku oraz swój stosunek do wydarzeń rozgrywających się w stolicy Wielkopolski.

Wybierzcie spośród siebie lidera, który pokieruje pracami grupy oraz sprawozdawcę – osobę, która przedstawi pozostałym grupom efekty waszej grupy.

Przygotowane przez was informacje przedstawcie w ciekawy sposób pozostałym grupom.

Czas na wykonanie zadania: 15 minut.
Powodzenia!

VII GRUPA

Skauci – młodzież, która odbyła szkolenie paramilitarne, lecz z powodu młodego wieku nie została wcielona do armii.

Wyobraź sobie, że jesteś członkiem grupy skautów – młodzieży, która odbyła szkolenie paramilitarne, lecz z powodu młodego wieku nie została wcielona do armii społecznej, przebywasz w Poznaniu. Opisz i uzasadnij swoje zachowanie i postawę w dniach 26 – 28 grudnia 1918 roku oraz swój stosunek do wydarzeń rozgrywających się w stolicy Wielkopolski. Pamiętaj, że towarzyszą Ci emocje.

Wybierzcie spośród siebie lidera, który pokieruje pracami grupy oraz sprawozdawcę – osobę, która przedstawi pozostałym grupom efekty waszej grupy.

Przygotowane przez was informacje przedstawcie w ciekawy sposób pozostałym grupom.

Czas na wykonanie zadania: 15 minut.
Powodzenia!

VIII GRUPA

Młodzi ludzie – członkowie Polskiej Organizacji Wojskowej Zaboru Pruskiego, dezerterzy z armii pruskiej, osoby z przeszkoleniem wojskowym, którzy już „powąchali wojenny proch", członkowie Służby Straży i Bezpieczeństwa.

Wyobraź sobie, że jesteś polskim dezerterem z armii pruskiej. Ponad trzy lata walczyłeś na froncie zachodnim. Przyjechałeś z bronią na urlop na Święta Bożego Narodzenia do rodzinnego Poznania. Wiesz o upadku morale żołnierza niemieckiego, byłeś świadkiem rewolucji w Berlinie. Opisz i uzasadnij swoje zachowanie i postawę w dniach 26 – 28 grudnia 1918 roku oraz swój stosunek do wydarzeń rozgrywających się w stolicy Wielkopolski. Pamiętaj, że towarzyszą Ci emocje.

Wybierzcie spośród siebie lidera, który pokieruje pracami grupy oraz sprawozdawcę – osobę, która przedstawi pozostałym grupom efekty waszej grupy.

Przygotowane przez was informacje przedstawcie w ciekawy sposób pozostałym grupom.

Czas na wykonanie zadania: 15 minut.
Powodzenia!